

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА „ВОЈНА МИСАО, РАТНО ИСКУСТВО И КЊИЖЕВНОСТ (1850–1939)”, БЕОГРАД 30. МАЈ 2025. ГОДИНЕ

У организацији Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране Министарства одбране Републике Србије и Института за књижевност и уметност у Београду 30. маја 2025. године одржана је национална научна конференција Војна мисао, ратно искуство и књижевност (1850–1939). У раду конференције учествовало је двадесет научника из поменутих института, који су кроз своја саопштења у оквиру четири панела представили резултате својих истраживања повезујући различите дисциплине, истраживачке приступе у анализи војних и књижевних аспеката ратног искуства.

Конференцију је отворио ванредни професор др Драган Станар, директор Института за стратегијска истраживања. У уводном обраћању нагласио је значај интердисциплинарних истраживања која повезују војну мисао и књижевност, као и потребу за даљим истраживањем културе сећања на ратове и њихове последице. Након отварања одржано је пленарно предавање пуковника ванредног професора др Слободана Ђукића са Војне академије. У оквиру првог панела, који је био посвећен књижевним и културним рефлексима ратног искуства и ратних траума кроз анализу различитих књижевних дела, презентовано је пет саопштења представника Института за књижевност и уметност из Београда. Први панелиста др Бранко Златковић, научни саветник, говорио је на тему „Књижевне реминисценције о ратним темама у периоду од 1860. до 1878. године”. Затим је своје саопштење „Рат и његове последице у приповедној прози епохе српског реализма” изложио научни саветник др Александар С. Пејчић. Потом је др Светлана Шеатовић, научни саветник, реферисала на тему „Балкански ратови и велики рат – палимпсести у поезији српске модерне”. Научни саветник др Бојан Чолак представио је рад „Улога часописа *Балкански рат у слици и речи* у обликовању херојског етоса”. Панел је затворен излагањем др Александре Пауновић, научног сарадника, на тему „Ратнички топови, душа и гнев (по)ратне лирике Иве Андрића, Милутина Бојића и Станислава Винавера”.

Други панел, током кога је поднето пет саопштења, био је посвећен радовима из области стратегије и споменичке културе са нагласком на анализу војних доктрина. Професор др Јован Бабић са Филозофског факултета у Београду изложио је рад „Узроци, разлози, поводи – три цртице“, бавећи се аналитиком узрока који су водили ка великим ратовима у другој половини 19. века. Пуковник ванредни професор др Срђан Старчевић са Универзитета одбране говорио је на тему „Схватање еволуције тактике у делима Тодора Павловића“, истражујући развој тактике у војним теоријама овог аутора. Потпуковник мср Драшко Живковић, асистент са Војне академије, излагао је на тему „Значај синтезе народне културе и идеје ослободиоца за развој споменичке културе у Србији“, анализирајући утицај културе сећања на споменичку традицију. Научни сарадник професор др Драган Станар, директор Института за стратегијска истраживања, реферисао је на тему „Критичка мисао у српској војсци на размеђу векова“, истражујући филозофске и војне дискурсе с краја 19. и почетка 20. века. Панел је завршен излагањем капетана бојног брода доцента др Слободана Радојевића на тему „Однос политике и стратегије у делима првих српских војних писаца“, који се бавио анализом утицаја политичких и стратешких мисли на војну књижевност.

Трећи панел био је посвећен књижевном приказу рата, пацифизма, ратне литературе кроз различите ауторске приступе. Панел је отворен излагањем др Бојана Јовића, научног саветника, који је изложио рад под називом „Милош Црњански између пацифизма, ратоборности и милитаризма“, истражујући комплексан однос овог аутора према рату и његовој улози у књижевности. Уследио је реферат др Александре Секулић, научног сарадника, која је говорила на тему „У гостима Драгише Васића: гостопримство за повратнике из рата“. Затим је свој рад под називом „Умјетничка рефлексција рата: Изданци из опаљена грма као свједочанство епохе“ презентовала истраживач сарадник мср Тања Калајџић. Панелиста др Марко Аврамовић, научни сарадник, излагао је на тему „Рат и Балкан у Краковљевој аутобиографији – *Живот човека на Балкану*“, бавећи се рефлексјама ратних траума на обликовање аутобиографских наратива. Панел је закључен коауторским саопштењем мср Катарине Пантовић и др Марка Радуловића, који су представили рад „Патриотизам Исидоре Секулић: националне, историјске и родне импликације“, истражујући књижевну обраду патриотизма у делима ове ауторке.

Четврти, завршни панел, обухватио је радове из области војне историје, са посебним акцентом на анализу војних стратегија и доктрина. Учесници овог панела били су припадници Одељења за војну историју Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране, који су презентовали четири саопштења. Први панелиста пуковник ванредни професор др Далибор Денда, виши научни сарадник, изложио је рад „Војна књижевности као извор југословенске војне доктрине о оклопним јединицама (1918–1941)”. Др Татјана Милошевић, научни сарадник, излагала је на тему „Први светски рат у српској трилогији Стевана Јаковљевића”, анализирајући књижевну обраду ратних догађаја у овој трилогији. Претпоследњи учесник конференције др Ненад Петровић, научни сарадник, реферисао је на тему „Приповетке Вељка Петровића: *Изданци из опаљена грма* и приче Борисава Станковића *Под окупацијом* као литерарни извори за Први светски рат”. Конференција је завршена предавањем потпоручника мср Милоша Чорбића на тему „Станислав Краков и његов *Пламен четништва*: роман-документ као прилог за историју српске гериле у 19. и 20. веку”.

Циљ конференције је био да кроз интердисциплинарни приступ и примену методологије хуманистичких и друштвених наука истражи рефлексije ратних искустава и војне мисли, како на целокупно становништво тадашње Србије, тако и на комплетну културно-историјску баштину.

Др Татјана Милошевић